

AVRUPA KUŞKUCULUĞUNUN PARLAMENTO'DAKİ SESİ KİMLİK VE DEMOKRASİ GRUBU

THE VOICE OF THE EUROSCEPTICISM IN THE EUROPEAN PARLIAMENT IDENTITY AND DEMOCRACY GROUP

Hasan BOZTÜRK *

* Doktora Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi,
Avrupa Birliği Çalışmaları, TÜRKİYE e-mail hasanbozturk@hotmail.com.
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6313-6939>

Geliş Tarihi: 16 Eylül 2020; Kabul Tarihi: 21 Ekim 2020
Received: 16 September 2020; Accepted: 21 October 2020

ÖZET

Avrupa bütünleşme sürecine yönelik karşıt görüşler, Birliğin kurulduğu dönemlerde görülse de son yıllarda Birliğin varlığına ve politikalarına karşı yapılan eleştiriler, Avrupa Birliği'nde Avrupa kuşkuculuğunun artmasına yol açmıştır. İlk olarak 1980'li yıllarda Margaret Thatcher tarafından kullanılan ve özellikle Maastricht Antlaşması ile gündeme gelen Avrupa kuşkuculuğu, günümüzde Birliğin geleceğinin sorgulanması açısından oldukça önemli bir gündem maddesini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, öncelikle Avrupa Birliği'nde Avrupa kuşkuculuğu kavramının temellerini ortaya koyduktan sonra, parti temelli kuşkuculuk üzerinden Avrupa Parlamentosu'nda Avrupa kuşkucusu partilerin temsili konusuna odaklanacaktır. 2019 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Avrupa kuşkucusu partilerin, önceki seçimlerin aksine farklı gruplara dağılmak yerine, bir çatı altında toplanarak tek sesli hareket etmeye başlamaları, Avrupa Birliği'nde kuşkuculuğun öneminin arttığının önemli bir göstergesidir. Bu bağlamda çalışma, kuşkuculuğu Kimlik ve Demokrasi Grubu (Identity and Democracy Group) üzerinden ele alıp, açıklamaya çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Kuşkuculuğu, Avrupa Parlamentosu, Siyasi Partiler

Jel Kodları: F53, D72

ABSTRACT

Although the opposing views on the European integration process were seen during the establishment of the European Union, the criticisms made against the existence and policies of the Union in recent years have led to an increase in Euroscepticism in the European Union. Euroscepticism, which was first used by Margaret Thatcher in the 1980s and came to the fore especially with the Maastricht Treaty, constitutes a very important agenda item in terms of questioning the future of the Union. In this direction, the study will focus on the representation of Eurosceptic parties in the European Parliament through party-based Euroscepticism, after firstly laying down the foundations of the concept of Euroscepticism in the European Union. In the 2019 European Parliament elections, unlike previous elections, Eurosceptic parties gathered under one roof and started to act monophonically instead of

dispersing among different groups, which is an important indicator of the increasing importance of Euroscepticism in the European Union. In this context, the study will try to explain and address Euroscepticism through the Identity and Democracy Group.

Key Words: *Euroscepticism, European Parliament, Political parties*

Jel Codes: *F53, D72*

1. GİRİŞ

Avrupa Birliği tarihinde, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun kuruluşundan günümüze, bütünleşmeye yönelik eleştiriler hep var olmuştur. Ancak Birliğin karşı karşıya kaldığı siyasi ve ekonomik krizlerin artması, Birliğe yönelik kuşkucu eleştirilerin de artmasına yol açmıştır. Genelde bütünleşme sürecine yönelik eleştiriler şeklinde ifade edilse de siyasi bir varlık olarak Avrupa Birliği'nin varlığına yönelik eleştirilerin yapıldığı da gözlenmektedir. Bu bağlamda Birliğin demokratik meşruiyetini sağlama konusunda yapılan çalışmalar da Avrupa kuşkuculuğunu azaltmak adına önem teşkil etmektedir. Ancak Birliğin demokratikliği ve Birliğe yönelik kuşkucu eleştiriler arasındaki ilişkiden ziyade, bu çalışma, Avrupa Birliği'ndeki kuşkucu seslerin Avrupa Parlamentosu'nda nasıl kendine yer bulduğu ile ilgilenmektedir.

Avrupa kuşkuculuğunun tarihi incelendiğinde kavramın Avrupa Birliği bağlamında ilk kez 1980'li yıllarda Margaret Thatcher tarafından ortaya atılan bir terim olduğu bilinmektedir. Ancak Birleşik Krallık temelli bir kavram olan Avrupa kuşkuculuğu, bu ülkeyle sınırlı kalmayarak hem Avrupa kıtasına yayılmış hem de Anayasal Antlaşma'nın reddedilmesi, Fransa ve Hollanda'daki 2005 referandumları ve 2008 İrlanda referandumunda Lizbon Antlaşması'nın reddedilmesi gibi Birliğin kurumsal işleyişinde de kendini göstermiştir.

Çalışmanın önemi, özellikle Brexit sürecinde ve sonrasında Avrupa kuşkuculuğunun hem Avrupa'daki siyasi partilerin söylemlerinde hem de Avrupa vatandaşları arasında gittikçe yükselmesinden ileri gelmektedir. Bu bağlamda öncelikle Avrupa kuşkuculuğu kavramı üzerinde durulacak, türleri ve hangi alanlarda yaygın olarak ele alındığı açıklanacak, son olarak da Avrupa Parlamentosu'nda Avrupa kuşkucusu partilerin temsili ve parti gruplaşmalarındaki son durumları ortaya konacaktır. Böylece Avrupa kuşkuculuğunun Avrupa'da ve siyasi düzeyde artan önemi anlaşılmasına çalışılacaktır.

2. AVRUPA KUŞKUCULUĞU KAVRAMI VE TÜRLERİ

Akademik anlamda ve medyada ilk defa 1980'li yıllarda kullanılmaya başlanan Avrupa kuşkuculuğu (Euroscepticism) kavramı, Avrupa bütünleşmesine ve hatta Avrupa Birliği'nin kendisine yönelik karşıtlığı nitelendirmektedir (Ullan ve Örnek, 2015: 52). Terim, 'Euro' ve 'Scepticism' kavramlarının birleşimi olarak bilinmektedir. Scepticism yani kuşkuculuk, bir durum veya nesneye karşı şüpheli olmak şeklinde tanımlanmaktadır. 'Euro' ile birlikte kullanıldığında ise Avrupa kuşkuculuğu şeklinde ifade edilmekte ve hem Avrupa Birliği'ne hem de Birliğin politikaları ile ilgili konulara şüphe ile yaklaşmak anlamına gelmektedir (Hobolt ve Diğ, 2011: 3). Avrupa kuşkuculuğu terimi ilk kez 1980'li yıllarda İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher tarafından Avrupa Topluluğu'na karşı çıkılması anlamında kullanılmıştır (Saygın ve Ullan, 2016: 77). Bu tarihten sonra konuyu ele alan birçok çalışma yapılmakla birlikte, ilk çalışmanın Ian Ward tarafından 1996 yılında ortaya konduğu bilinmektedir. Ward çalışmasında, Avrupa Topluluğu'nun bir parçası olmanın teorik ve pratik sonuçlarını ve ayrıca entegrasyona karşı olmanın nedenlerini tartışmış, Avrupa kuşkuculuğu ile ilgili önemli bulguları netleştirmiştir (Ward, 1996: 88). Ancak Avrupa kuşkuculuğu konusunda

en önemli çalışmaların Paul Taggart tarafından yapıldığı kabul edilmektedir. Taggart'a göre, Avrupa kuşkuculuğu, Avrupa bütünleşme sürecine doğrudan muhalefet etmek anlamına gelmektedir (Taggart, 1998: 365). Bu tanımın çok geniş bir anlamı içermesi, kavramın iki önemli sınıflandırmayla açıklanmasına imkân tanımaktadır. Bu sınıflandırma ise Taggart ve Szczerbiak tarafından yapılmıştır. 'Hard and soft Euroscepticism' şeklinde ifade edilen sınıflandırma, sert ve yumuşak Avrupa kuşkuculuğu olarak kullanılmaktadır. Taggart ve Szczerbiak'a göre 'sert Avrupa şüpheciliği' (Hard Euroscepticism), Avrupa ekonomik ve siyasi bütünleşme sürecinin tamamının reddedilmesi ve Avrupa Birliği (AB) üyesi olmaya karşı çıkmak anlamına gelmektedir. 'Yumuşak Avrupa şüpheciliği' (Soft Euroscepticism) ise Avrupa bütünleşmesinin bütününe değil, Birliğin bazı politikalarına veya bazı kurumsal faaliyetlerine karşı çıkılması olarak nitelendirilmektedir (Taggart ve Szczerbiak, 2004: 4).

Taggart ve Szczerbiak dışında Avrupa kuşkuculuğu konusu 2000'li yıllardan itibaren artan ölçüde incelenmeye başlanmıştır. Kuşkuculuğun teorik ve analitik temellerini açıklamaya yönelik yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Terimin kavramsallaştırılması sürecinde Kopecky ve Mudde (2002) ya da Sørensen (2008)'in de çok önemli çalışmaları mevcuttur. Özellikle Kopecky ve Mudde, Taggart ve Szczerbiak'ın yumuşak ve sert Avrupa kuşkuculuğu sınıflandırmasını genişletmiş, bu kavramların yanı sıra Avrupa siyasi partilerinin ve Avrupa halkının Avrupa bütünleşmesi konusundaki duruşunu açıklamak için 4 farklı kavram daha öne sürmüşlerdir. Bunları Avrupa hayranları (Euro-enthusiasts), Avrupa pragmatistleri (Europragmatists), Avrupa kuşkucuları (Eurosceptics) ve Avrupa karşıtları (Eurorejects) şeklinde ele almıştır (Kopecky ve Cas Mudde, 2002: 300). Sert ve yumuşak Avrupa kuşkuculuğu sınıflandırmasının ötesinde Flood (2002), Conti (2003), ve Vasilopoulou (2011) da farklı sınıflandırmalar ortaya atmalarına rağmen, Taggart ve Szczerbiak'ın Avrupa kuşkuculuğu ayrımı birçok kişi tarafından kabul edilmiş ve Avrupa kuşkuculuğu süreçlerini açıklamak için en çok başvurulan sınıflandırma olmuştur.

Sert ve yumuşak Avrupa kuşkuculuğunun yanı sıra, kuşkuculuğun milliyetçi duygular bağlamında ideolojik olarak gelişebildiği ya da özellikle siyasi partiler tarafından stratejik olarak da yönlendirilebildiği bilinmektedir. İdeolojik Avrupa kuşkuculuğunda değerler, normatif politik hedefler veya politikalar çerçevesinde vatandaşların milliyetçi duyguları yönlendirilerek, Birliğin politikalarına veya kendisine karşı çıkanların kuşkucu duruş sergilemeleri sağlanabilmektedir. Konuya stratejik anlamda yaklaşıldığında ise, siyasi partilerin pragmatik olarak kuşkuculuktan yararlandıkları, yeni seçmenleri kendi taraflarına çekmek, var olan seçmenler üzerindeki etki güçlerini artırmak için Avrupa kuşkucusu söylemler geliştirebildikleri görülmektedir (Rovny, 2004: 37).

Bu noktada önemli bir farklılaşmadan da bahsedilmesi gerekmektedir. Sert ve yumuşak Avrupa kuşkuculuğu sınıflandırması kuşkuculuğun politikalar bağlamında uygulama düzeyini ifade ederken, kuşkuculuğu kimin uyguladığını açıklamaya çalışan başka bir sınıflandırma daha bulunmaktadır. Buna göre Avrupa kuşkuculuğu uygulaması iki şekilde değerlendirilebilir. İlki parti temelli Avrupa kuşkuculuğu, ikincisi ise kamuoyu kuşkuculuğudur (Sørensen, 2008: 2). Taggart, terimi ilk araştırma konusu yaptığı genel anlamda parti temelli kuşkuculuğu ele aldığı için, partilerin kimlik siyaseti uygulama ve çatışma çözümü adına politikaları seçmek için Avrupa kuşkuculuğundan yararlandıklarını ifade etmiştir (Taggart, 1998: 369). Kamuoyu kuşkuculuğu ise, vatandaşların Avrupa Birliği'ne, Birliğin kurumlarına ve işleyişine yönelik duydukları şüphe olarak açıklanmış ve yine birçok çalışmanın konusunu oluşturmuştur (Taggart ve Szczerbiak, 2004: 6).

Bu çalışma kamuoyu kuşkuculuğundan ziyade parti temelli kuşkuculuk üzerinde yoğunlaşacaktır. Avrupa'daki siyasi partilerin kuşkucu propagandaları üzerinden özellikle aşırı sağ partilerin faaliyetlerinin birçok çalışma tarafından ele alındığı görülmektedir. Bu çalışmalar genellikle tek bir ülkenin Avrupa kuşkucusu politikalarını incelemekte ya da iki ya da daha çok

ülkenin kuşkuculuk seviyelerinin ve faaliyetlerinin karşılaştırılması söz konusu olmaktadır. Bu bağlamda en çok karşılaştırmalı politika analizleriyle karşılaşılmakta (Marks ve Hooghe, 1999), (Almeida, 2010); tek ülkeli analizlerde de en çok Birleşik Krallığın ele alındığı görülmektedir (Ford ve Diğ. 2012). Bunun yanı sıra Fransa, İtalya, Avusturya, Macaristan ve Polonya da Avrupa kuşkuculuğunun yoğun olduğu ülkeler olarak, sıklıkla araştırma konusu olmuşlardır.

Avrupa siyasetinde Parlamento seçimleri kurumsal ve demokratik anlamda önem teşkil etmektedir. Son yıllarda artan Avrupa Birliği karşıtı fikirler, Avrupa kuşkuculuğunu, Avrupa siyasi yapısında incelenmesi gereken temel bir olgu haline getirmiştir. Özellikle 2008 ekonomik krizinin etkileri, Avrupa Birliği'nin karşı karşıya kaldığı göçmen sorunu gibi olaylar, son on yılda aşırı sağ partilerin gündeminde üst sıralarda yer almakta ve etkili bir propaganda unsuru olarak kullanılmaktadır (Ulltan, 2016: 151). Taggart ve Szczerbiak'a göre 2008 ekonomik krizi öncesinde Avrupa kuşkuculuğunun artmasına yol açan üç önemli faktör bulunmaktadır. Bunlardan ilki Maastricht Antlaşması'nın onay sürecindeki referandumda ortaya çıkmıştır. İkincisi yine referandumlarla ilgilidir, Avrupa bütünleşme sürecinde ortak politikaların belirlenmesinde yaşanan tıkanmalar kuşkuculuğu artırmıştır. Son faktör ise Birliğin genişleme prosedürü olarak değerlendirilmektedir (Taggart ve Szczerbiak, 2002: 3). Yaşanan bu değişim ve dönüşümler hem Avrupa siyasi partilerinin yeni söylemler geliştirmelerine imkân tanımış hem de Avrupa vatandaşlarının bu dönüşümlere kuşkuyla yaklaşmasına yol açmıştır. Bu değişim sürecinde sadece aşırı sağ partilerin değil hem sağ hem de sol görüşlü partilerin Avrupa Birliği'nin kendisine ya da bazı politikalarına karşıt görüşte oldukları söylenebilmektedir (Sutcliffe, 2010: 3). Bu durum, çalışmanın kapsamının tek bir ülke ya da ülke karşılaştırmasına yoğunlaşmaktan öte, Avrupa Parlamentosu'nda partilerin Avrupa kuşkucusu görüşlerinin siyasi parti grupları bağlamında incelenmesini önemli hale getirmektedir.

3. AVRUPA PARLAMENTOSU YAPISI VE SİYASİ TEMSİL

Avrupa Toplulukları içerisinde Avrupa Parlamentosu'nun oluşumu 1951 Paris Antlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT)'na, 1957 Roma Antlaşması ile kurulan Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerji Topluluğu (AAET)'na ve 1992 Maastricht Antlaşması'na dayanmaktadır. Bu süreçte tam bir yasama organı olarak kabul edilmeyen Parlamento'nun yetkileri kurucu antlaşmaların yenilenmesiyle sürekli artırılmış, günümüzde yasama yetkisini Bakanlar Konseyi ile paylaşır hale gelmiştir (Saygın, 2013: 202).

Avrupa Parlamentosu, AB kurumları içinde doğrudan halk tarafından seçilen organ olarak önem arz etmektedir. Avrupa Parlamentosu üyeleri 1979 yılına kadar üye devletlerin ulusal parlamentoları arasında hükümetler tarafından belirlenen milletvekillerinden oluşmaktaydı (Ülger, 2007: 70). İlk doğrudan seçimler 1979 yılında yapılmış ve bu dönemde 410 parlamenter seçilmiştir. Birlik 12 üyeli hale geldiğinde 518, 15 üye varken 626, 25 üye varken 732 olmuş, Bulgaristan ve Romanya'nın üyeliği ile 785 parlamenter Parlamento'ya seçilmiştir. AB üyesi ülkelerin her bir vatandaşı beş yılda bir Parlamento seçimlerinde oy kullanmaktadır. Başlangıçtan günümüze genişlemeler çerçevesinde değişim gösteren Parlamenter sayısı, 2009 yılında yürürlüğe giren Lizbon Antlaşması ile 751 ile sınırlandırılmıştır. Hangi ülkenin kaç parlamenter ile temsil edileceği konusu, üye devletlerin nüfuslarına göre belirlenmektedir (Ülger, 2015: 116-117). Buna göre, ülkelerin Parlamento'da temsil edileceği üye sayısı en az 6, en fazla 96 olabilecektir. Lizbon Antlaşması ayrıca, Parlamento'ya yeni yasama yetkileri getirmiş ve AB'nin karar verme sürecinde Bakanlar Konseyi ile eşit şartlarda yer almasını sağlamıştır. Parlamento'nun diğer kurumlarla çalışma şekli değiştirilmiş ve karar mekanizmasındaki etkisi artırılmıştır. Tüm bu reformlar, Parlamento seçimlerinde verilen oylarla Birliğin geleceğine dair daha da fazla söz sahibi olunmasını beraberinde getirmiştir (Reçber, 2010: 178-179).

Avrupa Parlamentosu kurumsal yapısı ve işleyişi bakımından değerlendirildiğinde, AB kararlarına etki etmesi bağlamında başka bir uluslararası örgüte benzemediği ifade edilebilmektedir. Günümüz hukuki durumu ve etki gücü açısından AB üyesi ülkelerin hükümetlerinin istemeyeceği kararları alabilecek kadar bağımsız niteliğe sahipken diğer uluslararası örgütlerdeki benzer parlamentoların böyle bir yeteneği olmadığı söylenebilmektedir. Bunlar daha çok danışma görevi görmektedirler (İnat ve Cicioğlu, 2014: 642). Avrupa Komisyonu'nun Birliğin yürütme görevini üstlenmesinin (Saygın ve Ultan, 2016: 31) aksine Avrupa Parlamentosu üye devlet vatandaşlarının demokratik menfaatlerini ve siyasi görüşlerini temsil etmektedir. Dolayısıyla Parlamento'da üyeler, ülkelerini değil kendilerine oy veren Avrupa vatandaşlarının siyasi görüşlerini yansıtmaktadır (Canbolat, 2014: 165).

Aşağıdaki tabloda Avrupa Parlamentosu'nun tarihsel olarak geçirdiği dönüşüm sergilenmeye çalışılmıştır. Doğrudan seçimlerin uygulandığı 1979 yılından 2014 yılına kadar 8 Parlamento dönemi boyunca, Parlamento'daki parlamenter sayıları, üye devlet sayıları, siyasi grup sayıları, ulusal siyasi parti sayıları ve siyasi gruplara ait ulusal delegelerin sayısı paylaşılmıştır.

Tablo 1. Tarihsel Olarak Avrupa Parlamentosu'ndaki Siyasi Dağılım

	1979	1984	1989	1994	1999	2004	2009	2014	2019*
Parlamento Üye Sayısı	410	434	518	567	626	732	736	751	751
Üye Devlet Sayısı	9	10	12	12	15	25	27	28	28
Siyasi Grup Sayısı	7	8	10	9	8	7	7	7	7
Ulusal Siyasi Parti Sayısı	57	67	103	97	127	168	176	191	182

* Brexit öncesi 2019 Parlamento seçim sonuçlarını göstermektedir.

Kaynak: (Giulio Sabbati, "European Parliament: Facts and Figures", European Parliamentary Research Service, Briefing November 2014, p.4.) Aktaran: (Yatağan, Akman ve Kiriş, 2017: 13). 2019 Seçim sonuçları için: (European Parliament, 2020).

Avrupa Parlamentosu seçimleri en son 23-26 Mayıs 2019 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Bu seçim sonuçlarına göre Parlamento'da 7 siyasi parti grubu ve bağımsız üyeler görev yapmaktadır. Siyasi grupları şu şekilde sıralamak mümkündür (European Parliament, 2020):

- Avrupa Halk Partisi Grubu (Hristiyan Demokratlar) (EPP)
- Avrupa Parlamentosu Sosyalistler ve Demokratlar İlerleyen İttifak Grubu (S&D)
- Avrupa Muhafazakârlar ve Reformcular Grubu (ECR)
- Yeşiller/Avrupa Serbest İttifakı Grubu (Greens/EFA)
- Avrupa Birleşik Sol-Kuzeyli Yeşil Sol Konfederal Grup (GUE/NGL)
- Yenilenen Avrupa (Renew Europe)
- Kimlik ve Demokrasi Grubu (IDG)

Avrupa Halk Partisi Grubu-Hristiyan Demokratlar (EPP) ve Sosyalistler ve Demokratlar İlerleyen İttifak Grubu (S&D) Parlamento'nun en köklü iki parti grubu olarak başlangıçtan beri varlıklarını korumaktadır. Merkez sağ ekseninde kendisine yer bulan Hristiyan Demokratlar, halkın hizmetinde daha güçlü ve kendine güvenen bir Avrupa hedeflemektedir. Sosyalist demokratlar ise Avrupa düzeyindeki tüm sosyalistleri, sosyal demokratları ve işçi partilerini bünyesinde barındırmaktadır (Gül, 2009: 68).

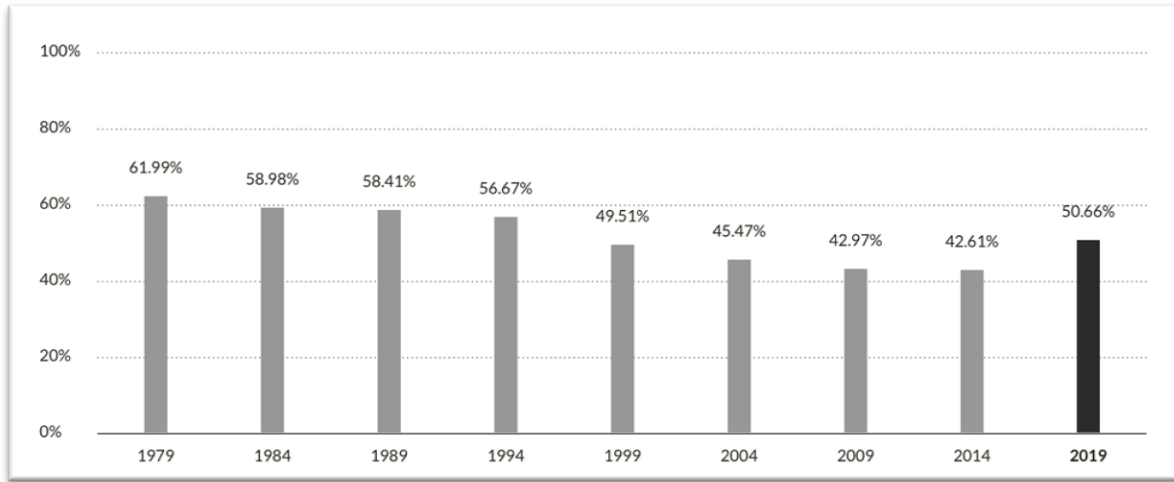
Avrupa Parlamentosu'nda bir siyasi grup oluşturulabilmesi için 25 üyenin bir araya gelmesi gerekmektedir. Aynı zamanda üye devletlerin en az dörtte biri grup içinde yer almak

zorundadır. Üyelerin birden fazla siyasi partiye üye olamayacağı kuralının yanı sıra bazı üyeler herhangi bir siyasi gruba bağlı kalmadan bağımsız olarak görev yapmaktadır (European Parliament Election Results, 2020).

Parlamento üyeleri Parlamentoda ulusal kimliklerinin ötesinde siyasi gruplar halinde oturmaktadır. Bir siyasi parti grubunun içerisinde farklı siyasi görüşlere sahip kişilerin bulunması, Avrupa Parlamento sistemini ulusal parlamentolardan ayıran en önemli farklılıklardan bir tanesidir. Parlamenterler ulusal çıkarlardan öte Avrupa'nın ve Birliğin çıkarlarını göz önünde bulundurarak hareket etmektedirler, dolayısıyla genelde üyesi oldukları siyasi grubun görüşlerini savunmaktadırlar. Ancak istisnai olarak ulusal, bölgesel ya da sektörel çıkarlarına göre faaliyette buldukları durumlar da söz konusu olabilmektedir (Yatağan, Akman ve Kiriş, 2017: 14).

Birliğin demokratik açıklığının kapatılması tartışmalarında da karşılaşıldığı üzere Avrupa vatandaşlarının karar alma sürecine dâhil olmaları hedeflenmektedir. Vatandaşların Parlamento seçimlerinde verdikleri oylar, dolayısıyla tercihleri, doğrudan Avrupa Birliği'nin şekillenmesi üzerinde etkili olmaktadır (Ultan, 2018: 12). Ancak Avrupa Parlamentosu seçimlerine katılım oranları incelendiğinde, vatandaşların beklenen oranda oy kullanmaya katılmadıkları görülmektedir.

Grafik 1. Avrupa Parlamentosu Seçimlerine Yıllara Göre Katılım Yüzdeleri

Kaynak: European Parliament (<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>), [Erişim Tarihi: 09 Eylül 2020].

Birliğin son zamanlarda karşı karşıya kaldığı krizler, vatandaşların özellikle 2019 Parlamento seçimlerindeki katılımını artırmıştır. Bu bağlamda Parlamento seçimleri önemli hale gelmekte, ulusal partilerden oluşan siyasi grupların Avrupa'nın karşı karşıya kaldığı sorunlara yönelik seçmenlere politika seçenekleri sunması, seçmenlerin tercihlerini ortaya koyması açısından kolaylık sağlamaktadır. Böylece vatandaşların Parlamento seçimlerinde oy kullanarak politika yapma sürecine katkı sağlamaları söz konusu olmaktadır (Yatağan, Akman ve Kiriş, 2017: 15).

Parlamento'daki siyasi parti grupları, Avrupa'daki tüm siyasi görüşlerin temsil edildiği önemli bir ortam olmaktadır. Bu bağlamda Avrupa kuşkucusu partilerin temsiliyle ilgili Parlamento'daki durumun da incelenmesi gerekmektedir.

4. AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA AVRUPA KUŞKUCULUĞU

Avrupa kuşkuculuğunun siyasi anlamda gelişmesi, bazı temel sorunlar çerçevesinde ele alınmaktadır. Özellikle aşırı sağ yükselişiyile de incelenebilecek bu sorunları üç gelişme çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Bunlardan ilki, 2004 yılında Avrupa Birliği'nin on üye ülkeyi bünyesine dâhil ederek yaşadığı genişleme sürecidir. Doğu bloğu ülkelerinin Birliğe katılmasıyla birlikte ekonomik anlamda ortaya çıkan dengesizlikler ve AB fonlarında yaşanan azalma birçok vatandaşın durumdan memnuniyetsizlik duymasına yol açmıştır. İkinci gelişme ise 2008 yılında yaşanan ekonomik krizdir. Ülkelerin yaşadığı ekonomik sıkıntılar, hükümetlerin uyguladığı kemer sıkma politikaları, vatandaşların ekonomik sorunlar yaşamasına sebep olmuş, bu durum da aşırı sağ partiler tarafından sıklıkla propaganda unsuru olarak kullanılmıştır. Son olarak da göçmen krizinden söz etmek gerekmektedir. Birliğin son dönemde karşı karşıya kaldığı en önemli insani krizlerden biri olan göçmen krizi, aşırı sağ partilerin gündeminde üst sıralarda yer almaktadır. Yaşanan bu krizlere merkez sağ ve merkez sol partilerin bir çözüm bulamamaları, aşırı sağ partilerin ve hatta bazı ülkelerde aşırı sol partilerin, yine bu krizleri söylemlerinde ele alma eğilimlerinin devam etmesiyle sonuçlanmaktadır (Elbir, 2019).

Avrupa ülkelerinin siyasi parti sistemlerinde aşırı sağ önderliğinde Avrupa kuşkucusu fikirler gittikçe artmaktadır. Avrupa kuşkuculuğunu en önemli argümanları olarak savunan partilerde de artış görülmektedir. Bu partiler tutarlı vizyonları ile Avrupa Parlamentosu'nda da bir güç haline gelmeye başlamışlardır. Bu durum, ilk olarak 2014 Avrupa Parlamentosu seçimlerinde kendini göstermiş; 751 sandalyeden 212'si Avrupa kuşkucusu partiler tarafından paylaşılmıştır. Bu rakam parlamenterlerin %28,3'üne tekabül etmektedir. Dolayısıyla 2014 Parlamento seçimlerinde parlamenterlerin 4'te 1'inden fazlası Avrupa kuşkucusu partilerin üyeleri olmuştur. 2019 yılındaki Parlamento seçimlerinde de tablo değişmemiş, 751 sandalyeden 213'ü Avrupa kuşkucusu partiler tarafından kazanılmıştır. Bu durum Parlamento'nun %28,4'ünün Avrupa kuşkucusu partilerden oluştuğunu göstermektedir. Ancak bu oran Brexit süreci sonrası değişmiş, Birleşik Krallığın parlamenter sandalye sayılarının eksilmesi ile 2020 yılı itibarıyla var olan 705 sandalyenin 185'inin (%26,2) Avrupa kuşkucusu partiler tarafından kullanılması söz konusu olmuştur (European Parliament Election Results, 2020).

Avrupa kuşkuculuğuyla ilgili gelişmeler incelendiğinde sağ-sol yelpazesindeki dağılımın da 2014 yılından 2019 yılına değişim gösterdiği gözlemlenmektedir. Sol görüşlü olan veya ılımlı sağ olarak nitelendirilen Avrupa kuşkucusu kesimin sandalye sayılarında azalma, bunun yanı sıra aşırı sağcı Avrupa kuşkucusu partilerin sandalye sayılarında artış olması söz konusu olmuştur (Treib, 2020: 6-7).

Avrupa kuşkucusu partilerin Avrupa'nın yaşadığı krizlerden beslendiğini söyleyen çalışmalar bulunmaktadır. Ancak 2019 seçimlerinin de gösterdiği üzere, bu partilerin oy oranlarında düşüş görülmemektedir. Treib'in 2020 yılında yayınladığı çalışma da bu görüşü desteklemektedir (Treib, 2020: 6). Bu durum, Avrupa kuşkuculuğunun partiler tarafından sadece krizlerin olumsuz etkilerden faydalanarak oy toplamaya çalışmanın da ötesine geçtiğini göstermektedir. Avrupa kuşkuculuğunun 2019 Parlamento seçimlerinde ne kadar yüksek oranda temsil edildiğinin önemli bir göstergesi de 2019 seçimleri sonrasında 27 AB üyesi ülkeden sadece Romanya, Slovenya, Malta ve Lüksemburg'un Parlamento'da kuşkucu temsilcilerinin olmamasıdır (European Parliament Election Results, 2020).

2019 Parlamento seçimleri önceki seçimlerden Avrupa kuşkucusu partiler bağlamında ayrılmaktadır. Bu seçimin önemi, Avrupa Parlamentosu'nda ilk defa Avrupa kuşkucusu bir aşırı sağ grubun ortaya çıkmış olmasından ileri gelmektedir. Bu grup 'Kimlik ve Demokrasi Grubu' (Identity and Democracy Group/IDG) adıyla anılmaktadır. IDG, 73 parlamenter ve iki büyük

aşırı sağ partiyi bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan biri Fransa'nın Ulusal Cephe Partisi (Rassemblement National) iken, diğeri de İtalya'nın Lig Partisi (Lega)'dır. Bu iki partinin yanı sıra, Almanya, Avusturya, Belçika, Finlandiya, Çekya, Danimarka, Estonya ve Hollanda'dan da Avrupa kuşkucusu parlamenterler IDG grubu içerisinde yer almaktadırlar.

Tablo 2. 2019 Parlamento Seçimlerinde Kimlik ve Demokrasi Grubundaki Parti Dağılımı

Ülkeler	Partiler	Parlamenter Sayıları
İtalya	Lega	28
Fransa	Rassemblement National	22
Almanya	Alternative for Germany	11
Avusturya	Freedom Party	3
Belçika	Vlaams Belang	3
Finlandiya	Finns Party	2
Çekya	Freedom and Direct Democracy	2
Danimarka	Danish People's Party	1
Estonya	Conservative People's Party of Estonia	1
Hollanda	Party for Freedom	1

Kaynak: European Parliament (<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>), [Erişim Tarihi: 09 Eylül 2020].

2019 yılı seçimleri ertesinde oluşturulan Kimlik ve Demokrasi Grubuna dâhil olan parlamenterlerin, 2014 yılı seçim sonuçları sonrasında genelde bağımsız aday olarak Parlamento'da buldukları; İtalya, Fransa, Almanya, Avusturya, Belçika ve Hollanda'nın Avrupa kuşkucusu parlamenterlerinin büyük bir çoğunluğunun 'Avrupa Milletler ve Özgürlük Grubu' (Europe of Nations and Freedom Group/ENF)'na dâhil oldukları; Finlandiya ve Danimarka'dan parlamenterlerin ise Avrupa Muhafazakârlar ve Reformcular Grubu (ECR) içerisinde temsil edildikleri görülmektedir (European Parliament, 2020). 2014 yılında bu şekilde dağıtık bir Avrupa kuşkucusu tablo varken, 2019 yılı itibariyle özellikle aşırı sağ görüşlü Avrupa kuşkucusu partilerin tek bir çatı altında toplanmaları, Avrupa kuşkuculuğunun hem vatandaşlar düzeyinde hem de kurumlar düzeyinde ne kadar önemli hale geldiğinin bir göstergesidir. Avrupa basınında seçimlerden sonra yapılan değerlendirmeler de aşırı sağ görüşlü siyasi partilerin Avrupa'da başarılı sayılan siyasi hareketler içerisinde sayıldığını ifade etmektedir, aşırı sağın Parlamento'nun %10'unu oluşturması ve 5. sıradaki parti grubu olarak temsil edilmesi bu doğrultuda ele alınmaktadır (Elbir, 2019).

Başkanlığına İtalya Lig Partisi'nden Marco Zanni'nin seçildiği, Parlamento'nun yeni aşırı sağ parti grubu olan Kimlik ve Demokrasi Grubunun öncelikleri; yeni iş alanları yaratarak istihdamı artırma, ekonomik büyümeye odaklanma, güvenliği artırma, yasa dışı göçle mücadele ve AB'yi daha az bürokratik hale getirme şeklinde ifade edilmektedir. Temel ilkeleri arasında demokrasi, egemenlik, kimlik, kültür ve özgürlüklerin sağlanması gibi konular bulunmaktadır. Kimlik ve Demokrasi Grubu, üyelerinin siyasi projelerinin demokratik ilkelere ve temel haklar şartına uygun olarak yürütüleceğini ifade etmekte, bu bağlamda herhangi bir otoriter veya totaliter projeye bağlılığı veya bağlantıyı kabul etmeyeceklerini belirtmektedir. Avrupa kuşkucusu fikirleri doğrultusunda, devletlerin ve halkların egemenliğinin uluslar arasındaki iş birliğine dayandığına ve bu nedenle bir devlet üstü veya uluslar üstü model oluşturmak için tasarlanmış herhangi bir politikayı kabul etmeyeceklerini açıklamışlardır. Ulusal egemenliğin

uluslar üstü organlara ya da Avrupa kurumlarına herhangi bir şekilde devredilmesine karşı çıkmak, ID Grubunun en önemli ilkeleri arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, halkların ve ulusların kendilerine özgü kimliklerinin ve kültürlerinin korunmasına önem vermektedirler. Özgürlükler konusuna da vurgu yapan parti grubu, siyasi hareketlerini bireysel özgürlükleri savunmaya dayandırmakta ve dijital özgürlükler ile ifade özgürlüğünün korunmasının da üzerinde durmaktadır (IDG Website, 2020).

Sonuç itibariyle Avrupa kuşkucusu aşırı sağ partilerin yumuşak ya da sert kuşkuculuk fark etmeksizin tek bir parti grubu çatısında toplanmaları, Parlamentoda tek sesli hareket etme imkânına sahip olabilmeleri ve ulusal düzeyde savundukları siyasi görüşlerini kurumsal düzeyde de savunabiliyor hale gelmeleri, Avrupa kuşkuculuğunun hem ulusal hem de Birlik düzeyinde ne kadar önemli olduğunu kanıtlar niteliktedir.

5. SONUÇ

Tarihsel perspektiften bakıldığında, Avrupa'da yaşanan krizlerin Avrupa Birliği'ne ve Avrupa Birliği politikalarına şüpheyle bakılmasına yol açtığı görülmektedir. Avrupa kuşkuculuğu olarak adlandırılan bu durum, genellikle genişleme süreçlerinde ortaya çıkmış, egemenlik devrine sıcak bakmayan ülkeler Birlik üyesi olmak istemelerine rağmen, çıkarları doğrultusunda Birliğin bazı politikalarına çekince ile yaklaşmışlardır. Genişleme süreçlerinde yeni üyelere istisnalar (opt out) verilmesiyle de karşılaşılan bu durum, Avrupa kuşkuculuğunun artmasıyla da bağlantılı görülmektedir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında, sol görüşlü Avrupa kuşkucusu partilerin argümanlarının, ekonomik kriz sonrası uygulanan kemer sıkma politikalarından vatandaşların duyduğu rahatsızlık şeklinde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu durum özellikle İtalya ve İspanya gibi ülkelerde söz konusu olmuştur. 2008 ekonomik krizinin etkili olduğu bu ülkelerde yolsuzluk konusunda yönetimdeki siyasi partilerin zor dönemlerden geçmesinin yanı sıra (Cicioğlu ve Cicioğlu, 2020: 110), kemer sıkma politikalarının da etkisiyle vatandaşların hem ülke siyasi sistemine hem de Avrupa'ya karşı kuşkucu bakışının artmasına yol açmıştır.

Sağ görüşlü partilerin ise daha çok yabancı düşmanlığı, ırkçılık, milliyetçilik, İslamofobi ve bunlara ek olarak yine ekonomik krizin olumsuz etkilerini söylemlerinde sıklıkla kullandıkları ifade edilebilmektedir. Ancak özellikle 2019 seçimlerinden sonra sert ve yumuşak kuşkuculuk düzeylerinde iki tarafta da yumuşama olduğu gözlemlenmektedir. Her ne kadar AB düzeyinde karar alma mekanizmalarının şeffaf olmamasından şikayetçi olsalar da Birlikten çekilme yönündeki söylemlerin yerine, politikaların dönüştürülmesi, dolayısıyla Birliğin dönüştürülmesi şeklindeki söylemlerin daha çok kullanıldığı görülmektedir.

Avrupa kuşkuculuğu konusundaki çalışmaların Birleşik Krallık ve Brexit süreci üzerinde yoğunlaştığı söylenebilmektedir. Bu durum, kavramın Birleşik Krallık çıkışlı olmasından kaynakladığı gibi, Brexit sürecinin zorluğu karşısında bazı sert Avrupa kuşkucusu söylemlerin yumuşak söylemlere evrilmesi açısından da konunun önem teşkil ettiğini ifade etmek gerekmektedir.

Avrupa kuşkuculuğu konusunda yapılmış birçok çalışma olmasına rağmen, çoğunluğu ülke karşılaştırması yapmış ya da tek bir ülkedeki kuşkuculuğu ele almıştır. Parlamento temelinde yapılan çalışmalar da bulunmakla birlikte, Kimlik ve Demokrasi Grubu üzerinden bir Avrupa kuşkuculuğu incelemesinin daha önce yapılmamış olması, çalışmanın alana sunduğu katkı şeklinde değerlendirilmektedir. Avrupa ülkeleri siyasi partileri bağlamında kuşkuculuk son on yılda sıklıkla dile getirilse de kuşkuculuğun Parlamento'da bir siyasi grup şeklinde ortaya çıkması, Avrupa kuşkucusu partilerin sadece ulusal düzeyde değil, Parlamento düzeyinde de seslerini duyurabilmeleri açısından önem teşkil etmektedir.

Çalışmada Avrupa kuşkuculuğunun Parlamento'da temsili konusu ele alınmıştır, dolayısıyla parti temelli Avrupa kuşkuculuğu konusu incelenmiştir. Ancak seçim sonuçlarının sert veya yumuşak kuşkuculuk bağlamında nasıl ele alındığı ve kamuoyu kuşkuculuğunun Avrupa siyasi partilerinin söylemlerine nasıl yansıdığı, başka çalışmaların konusunu oluşturabilecektir.

KAYNAKÇA

- ALMEIDA, D. (2010). "Europeanized Eurosceptics? Radical Right Parties and European Integration", *Perspectives on European Politics and Society*, 11 (3), 237-253.
- CANBOLAT, İ. (2014). *Avrupa Birliği ve Türkiye-Uluslar Üstü Sistemle Ortaklık*, Bursa: Alfa Aktüel.
- CİCİOĞLU, Ş. ve CİCİOĞLU, F. (2020). "Avrupa Birliği'nde Aşırı Sağa Etki Eden Faktörlerden biri olarak Ekonomik Kriz (2008-2018)", *Turkish Studies-Social*, 15 (2), 107-125.
- CONTI, N. (2003). 'Party Attitudes to European Integration: A Longitudinal Analysis of the Italian Case'. *EPERN Working Paper 13* (Guildford: European Parties Elections and Referendums Network).
- ELBİR, H.Ç. (2019). "Avrupa Birliği Yeni Yönetim Kadrosuna Kavuştu", *Avrasya İncelemeleri Merkezi*, Rapor No:21.
- European Parliament Website, "European Parliament Election Results", 2020, <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/tools/comparative-tool/>, [Erişim Tarihi: 10 Eylül 2020].
- European Parliament Website, "European Parliament", 2020, <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections>, [Erişim Tarihi: 09 Eylül 2020].
- FLOOD, C. (2002). 'Euroscepticism: A Problematic Concept', Paper presented at the UACES 32nd Annual Conference and 7th Research Conference, Queen's University Belfast.
- FORD, R.; GOODWIN, M.J. and CUTTS, D. (2012). "Strategic Eurosceptics and polite xenophobes: Support for the United Kingdom Independence Party (UKIP) in the 2009 European Parliament elections", *European Journal of Political Research*, 51, 204-234.
- GÜL, H. (2009). "Avrupa Birliği Sürecinde Avrupa Siyasi Partileri", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (3), 53-73.
- HOBOLT, S.B.; VAN DER BRUG, W.; DE VREESE, C.H.; BOOMGAARDEN, H.G.; HINRICHSSEN, M.C. (2011). "Religious Intolerance and Euroscepticism", *European Union Politics*, Published online, 1-21.
- IDG Website, "Identity and Democracy Party", <https://www.id-party.eu>, [Erişim Tarihi: 02 Eylül 2020].
- İNAT, K. ve CİCİOĞLU, F. (2014). "Avrupa Birliği", Ed. Şaban Kardeş ve Ali Balcı, *Uluslararası İlişkilere Giriş*, İstanbul: Küre Yayınları, 641-654.
- KOPECKY, P. and MUDDE, C. (2002). "The Two Sides of Euroscepticism Party Positions on European Integration in East Central Europe", *European Union Politics*, 3 (3), 297-326.
- MARKS, G. and HOOGHE, L. (1999). "National Parties and the Contestation of Europe". In T. Banchoff & M.P. Smith (eds.), *Legitimacy and the European Union*. London: Routledge.
- REÇBER, K. (2010). *Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku ve Temel Metinleri*, Bursa: Alfa Aktüel.
- ROVNY, J. (2004). "Conceptualising Party-based Euroscepticism: Magnitude and Motivations", Eds. Marc Vuijsteke, Anja Fiedler and Pierpaolo Settembri, *Does Euroscepticism have a Passport?*, Belgium, Collegium, No.29, 31-48.

- SABBATI, G. (2014). "European Parliament: Facts and Figures", *European Parliamentary Research Service*, Briefing November 2014.
- SAYGIN, D. (2013). "Dünden Bugüne Avrupa Parlamentosu", İçinde: E. Tezcan (ed.), *Başlangıçtan Günümüze Avrupa Birliği Kurumları*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- SAYGIN, D. ve ULTAN, M.Ö. (2016). "Avrupa Birliği'nde Demokrasi Yolunda Bir Adım: Komisyon Başkanlığı Seçimi Üzerine Bir Sınav", *Journal of Awareness*, 2 (1), 31-44.
- SAYGIN, D. ve ULTAN, M.Ö. (2016). "Ekonomi ve Siyaset Bağlamında İngiltere-Avrupa Birliği İlişkileri: Tarihsel Bir Analiz", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 12 (23), 71-102.
- SØRENSEN, C. (2008) 'Love Me, Love Me Not: A Typology of Public Euroscepticism'. *EPERN Working Paper 19* (Guildford: European Parties Elections and Referendums Network).
- SUTCLIFFE, J.B. (2010). "The Roots and Consequences of Euroscepticism: An Evaluation of the United Kingdom Independence Party", Paper prepared for presentation at 'European Integration: Past, Present and Future', Wilfred Laurier University, Waterloo, Ontario, 30 April-1 May 2010, pp.1-27.
- TAGGART, P (1998). "A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems", *European Journal of Political Research*, 33, 363-388.
- TAGGART, P. and SZCZERBIAK, A. (2004). "Contemporary Euroscepticism in the party systems of the European Union candidate states of Central and Eastern Europe", *European Journal of Political Research*, 43, 1-27.
- TAGGART, P., and SZCZERBIAK, A. (2002). "The Party Politics of Euroscepticism in EU Member and Candidate States", 'Opposing Europe Research Network' Working Paper, No.6.
- TREIB, O. (2020). "Euroscepticism is here to stay: What cleavage theory can teach us about the 2019 European Parliament elections", *Journal of European Public Policy*, DOI: 10.1080/13501763.2020.1737881.
- ULTAN, M.Ö. (2016). *Avrupa Birliği'nde Yasa Dışı Göçün Önlenmesi ve Ülke Uygulamaları*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- ULTAN, M.Ö. (2018). "Avrupa Birliği Hukuku Bağlamında Yetki ve Demokrasi Açığı Sorunlarına Siyasal Bir Bakış", *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16 (1), 1-17.
- ULTAN, M.Ö. ve ÖRNEK, S. (2015). "Euroscepticism In The European Union", *International Journal of Social Sciences*, 4 (2), 49-57.
- ÜLGER, İ.K. (2007). *Avrupa Birliği'nin ABC'si*, Ankara: Sinemis Yayınları.
- ÜLGER, İ.K. (2015). *Avrupa Birliği Rehberi*, Kocaeli: Umuttepe Yayınları.
- VASILOPOULOU, S. (2011). 'European Integration and the Radical Right: Three Patterns of Opposition', *Government and Opposition*, 46 (2), 223-244.
- WARD, I. (1996). "Identifying the eurosceptic", *Res Publica*, 2 (1), 87-100.
- YATAĞAN, A.G., AKMAN, E. ve KİRİŞ, H.M. (2017). "Karşılaştırmalı Çerçeve de Avrupa Parlamentosunda Siyasal Gruplar", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19 (33), 12-23.